

ИНТЕРКУЛТУРНА КОМУНИКАЦИЈА И ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА ВО МУЛТИКУЛТУРНО ОПШТЕСТВО

Ана Митрова,¹ Даниела Коцева²

¹Универзитет „Гоце Делчев“, Штип, Северна Македонија
ana.mitrova@ugd.edu.mk

²Универзитет „Гоце Делчев“, Штип, Северна Македонија
daniela.koceva@ugd.edu.mk

Апстракт: Комуникацијата е од суштинско значење за човечкиот живот и е една од највредните вештини коишто можеме да ги развиваме во нашиот приватен и професионален живот. Една изрека вели: комуникацијата е клучна за посполнет живот. За да бидеме ефективни во комуникацијата, мора да сфатиме дека секој човек различно го перцепира светот и затоа го користиме ова разбирање како водич за нашата интеракција со другите. Додека луѓето ширум светот споделуваат многу сличности, нашите разлики се оние што навистина не дефинираат. Оттука, интеркултурната комуникација е особено важна бидејќи, ни овозможува да изградиме значајни и вредни односи со другите, додека негуваме почит и ценење на различностите. Да заклучиме, преку интеркултурната комуникација, развиваме и интеркултурни компетенции како што се: културна самосвест, отворен ум, емпатија, активно слушање и вештини за решавање проблеми.

Клучни зборови: комуникација, интеркултурна комуникација, интеркултурна компетенција, разлики, културна самосвест.

INTERCULTURAL COMMUNICATION AND INTERCULTURAL COMPETENCE IN A MULTICULTURAL SOCIETY

Ana Mitrova,¹ Daniela Koceva²

¹Goce Delcev University, Stip, North Macedonia

²Goce Delcev University, Stip, North Macedonia

Abstract: Communication is essential to human life and is one of the most valuable skills that we can develop in our private and professional lives. As the saying goes: communication is key to a more fulfilling life. To be effective in communication, we must recognise that each person views the world differently and use this understanding as a guide in our interactions with others. While people around the world share many similarities, it is our differences that define us. Therefore, intercultural communication is particularly important, as it allows us to build meaningful and valuable relationships while fostering respect and appreciation for diversity. To conclude, through intercultural communication, we also develop intercultural competencies, such as cultural awareness, open-mindedness, empathy, active listening, and problem-solving skills.

Keywords: communication; intercultural communication; intercultural competence; differences; cultural self-awareness.

Вовед

Во современиот свет, кој е сè повеќе глобализиран и мултикултурен, интеркултурната комуникација и интеркултурната компетенција стануваат клучни аспекти за успешно функционирање и коезистирање на различни култури. Сопствената способност да се разбереме и комуницираме со луѓе од различни културни позадини, е не само етички важна работа, туку и практична, за личниот и професионалниот развој на секоја единка. Интеркултурната комуникација се однесува на размена на информации и идеи помеѓу луѓе од различни култури. Оваа комуникација не се ограничува само на јазични бариери, туку вклучува и разбирање на различни културни норми, вредности и обичаи. Комуникацијата може да биде нарушена поради културни разлики во начинот на изразување, начинот на разбирање на социјалните сигнали и различни стилови на комуникација. Меѓутоа, интеркултурната комуникација ни нуди бројни придобивки не само затоа што го осознаваме светот којшто не опкружува, туку, запознаваме пријатели за цел живот. Со нашиот интеркултурен дијалог, воспоставуваме интеркултурни компетенции коишто се исклучително важни при комуникација со другите. Интеркултурната компетенција се однесува на способноста на поединецот да функционира ефективно и со почитување во контекст на различни култури. Таа не само што вклучува

теоретско знаење за различните култури, туку и практични вештини и ставови кои овозможуваат успешно справување со културните разлики. Во мултикултурно општество каде што различни култури се мешаат и живеат заедно, интеркултурната компетенција игра клучна улога во изградба на хармонија и соработка. Организациите, образовните институции и јавните служби треба да вложуваат напори за развој на интеркултурната компетенција на своите членови. Ова може да се постигне преку обуки, културни размени и активно учество во мултикултурни активности. Ефикасната интеркултурна компетенција може да доведе до подобри односи помеѓу различните групи, намалување на конфликтите и поттикнување на иновации и креативност. Во контекст на глобализација и миграција, способноста за разбирање и интеграција на културните разлики е важна не само за поединци, туку и за целите општества. Живееме во општество каде неизбежно е да не се соочиме со луѓе од различна култура. Сепак, за да создадеме хармонично општество, неопходно е ваквите луѓе да ги прифатиме и да не ги дискриминираме.

Комуникација – поим и определба

Комуникација, збор со големо значење и богата историја. Етимолошки, потекнува од латинскиот јазик (communication) и значи соопштување, општење, врска, соопштение, појава на земање учество во дискусија. Секој ден, во секој момент сите живи суштества, меѓусебно комуницираат, разменуваат свои мисли, ставови, идеи, со цел да остварат врска со другите, но и соработка. Но, дали некогаш сте се запрашале што всушност значи комуникацијата и зошто ние имаме потреба од комуникација, зошто комуницираме? Можеме да кажеме дека комуникацијата е една природна човечка потреба. Таа е основа на целиот жив свет, односно, за да се живее мора да се комуницира. Комуникацијата поврзува и спојува. На пример, човекот секогаш има потреба да ги изрази своите мисли и чувства, а тоа го прави кога комуницира. Комуникацијата никогаш нема да згасне и ќе постои сè додека постои човечкиот род. Комуникацијата е неизбежна кога човек ги развива своите способности и кога твори интелектуални, научни, морални и уметнички вредности, но и кога остварува соработка и судир со општеството. Човечкиот јазик е најсовршено средство за комуникација. Комуницирањето е посебен процес на динамичка социјална интеракција која вклучува размена на идеи меѓу две или повеќе лица. Секој ден, во секој момент сите живи суштества меѓусебно комуницираат т.е. применуваат различни средства за да ги разменат своите знаци, мислења, ставови па, и преку соработка да остварат врска со другите. Комуникацијата е чин на воспоставување на врска со другите луѓе. Односно, таа е обид да се разберат зборовите, мислите и чувствата што ги изразуваат другите со кои сте вклучени во комуникациски процес. Комуникацијата ја потврдува безусловноста на своето постоење како предуслов за функционирање на човекот како битие, но и на општеството како систем. Оттука, комуникацијата и општеството се проткајуваат во секоја компонента од своето битисување. Тие се во таков однос што непрестајно се условуваат и воспоставуваат најблиска заемност. Затоа, комуникацијата е основна претпоставка за човековото битисување. Битисувањето на човекот не може да се замисли без неговата специфична способност за комуникација. Човекот во комуникациските дејствија го усвојува начинот на однесување, правила и вредности, зашто низ процесот на социјализација „поединецот се подготвува за учество во општествениот и културен живот“. Секаде каде што постои живот, постои и комуникација. Во нашиот секојдневен живот, комуникацијата ни помага да изградиме односи со тоа што ни дозволува да ги споделиме нашите искуства и потреби и ни помага да се поврземе со другите. „Многу проблеми во светот би биле решени ако разговараме еден со друг, наместо еден за друг“. - Ники Гумбел

Интеркултурна комуникација – поим и определба

Човекот како биосоцијално суштество ги задоволува и решава своите вистински потреби и проблеми во група со другите луѓе и преку форми на соработка. Па, во вакви групи и форми на соработка, тој создава услови за културни достигнувања преку комуникација со другите членови на групата. И затоа можеме да кажеме дека комуникацијата е и една значајна културна вредност. Но, сега пак се размислуваме зошто култура, што пак таа ни претставува? Културата не е генетска особина, не секој човек ја има. Културата ни претставува заеднички систем на симболи, верувања, ставови, вредности, очекувања, но и норми на однесување. Секоја култура, обезбедува на своите членови посебен начин на живот, кој вклучува јазик, однесување, материјална култура, идеи и верувања, кои пак тие ги пренесуваат на идните генерации. Па така, кога членовите на различни културни групи доаѓаат во контакт, тие честопати откриваат дека нивните очекувања се значително различни. Затоа, активноста на човекот не може да се реализира без комуникација. Ова е причина која ги става комуникацијата и културата во еден меѓусебен зависен однос преку кој тие се развиваат и збогатуваат. Развојот на културата е во исто време и развој на комуникацијата, а збогатувањето на содржината на културата, во исто време значи и збогатување на комуникациските

содржини. Оттука, интеркултурната комуникација ја опишува која било интеракција помеѓу два или повеќе членови на различни културни групи. Нејзе ја користиме за да опишеме широк опсег на комуникациски проблеми кои природно се појавуваат во организација која е составена пак од поединци од различно религиозно, социјално, етничко и образовно потекло. Понекогаш, дури различните култури го прават тимот поуспешен, зарем не? Секој размислува различно и може да има одлична идеја за која другите можеби не размислувале. Различноста поттикнува повнимателна обработка на информации. Најважно е дека, историјата нè учи дека културата секогаш се менува поради внатрешни и надворешни влијанија. Од друга страна, велите дека „човекот е жив до таа мера, до која може да комуницира“. Луѓето постојано пренесуваат информации едни на други, намерно или ненамерно, за своите перцепции, мисли, чувства, намери, за својот идентитет, по пат на директен контакт или пишан збор, говор, израз на лицето, гестови или други знаци. Затоа, невозможно е да се живее во свет без интеракција со другите. Комуникацијата е двигател на човековиот развој и напредок. Со појавата на самосвеста, човекот станува свесен за своите чувства, мисли, потреби и своето однесување го регулира не само со вродени потреби, туку и со одредени принципи. Културните разлики не треба да нè одвојуваат едни од други, туку културната различност носи колективна сила која може да биде од корист за целото човештво. Нашиот живот станува побогат и подлабок, бидејќи наидуваме на разлики. Кога веќе ги спомнавме културните разлики, можеме да кажеме дека живееме во ова сè поглобализирана доба каде што често комуницираме со луѓе од различна култура. Културата е комуникација, и комуникацијата е култура. Културата е една од најважните карактеристики на човекот и општеството. Таа не постои без општеството, и општеството не може да постои без култура. Оттука, интеркултурната комуникација е сосема неизбежна.

Придобивки од интеркултурна комуникација

Глобализацијата некако направи светот да изгледа помал, бидејќи луѓето од сите страни на светот се здружуваат поради некои заеднички мотивации. Сите култури различно комуницираат, што значи дека сите култури различно го перцепираат светот. Наставата претставува камен-темелник во кој учениците ги набљудуваат и разбираат односите што се засноваат на различни култури, но, исто така, наставата претставува и интеракција со бројни културни малцинства. Со доаѓањето на ученици од различни култури, училиштето станува побогата културна средина. Примената на интеркултурната комуникација е повик за почитување на човековите и детските права, одговорност и признавање на националното и културното потекло на секој поединец. Со оглед на тоа што, многумина од нас немаат можност да патуваат низ светот, и да споделат искуства за културата во другите земји, не значи дека не треба да ги прифатат луѓето со различна култура. Секој од нас е различен во сè. Можеби имаме иста култура, но размислуваме различно, различно ги толкуваме погледите кон светот. Можеби нашето мислење ќе се совпаѓа со мислењето на личноста од различна култура. На пример, како би реагирале вие доколку учите со другарче од различна земја? Зарем нема да го прифатите? Се разбира, би споделувале искуства од вашиот живот, би зборувале за јазикот, би зборувале за културата, за обичаите, за храната, за традициите, за музиката, би оствариле комуникација со што не би го одвоиле од другите. Секој од нас знае дека луѓето од различни култури имаат свои културни перцепции, верувања, вредности и општествени обичаи кои во голема мера ги одредуваат нивните начини на комуникација, и затоа не е изненадувачки да се открие дека луѓето поседуваат многу тешкотии и пречки во разбирањето и комуникацијата еден со друг. Развивањето добри интеркултурни комуникациски вештини значи прифаќање на културните разлики и прилагодување кон нив. Уште повеќе, основен услов за разбирање, почитување и прифаќање на другите култури, нивните сличности и разлики на индивидуално и општествено ниво е познавање и прифаќање на сопствената култура. При комуникација со луѓе од различни култури, важно е да запомнеме дека културата и комуникацијата се силно поврзани. Во интеркултурните комуникациски ситуации, луѓето треба да бидат свесни за можноста од различни недоразбирања, но и желбата истите да се избегнат. Интеркултурната комуникација, бара разбирање дека различните култури имаат различни обичаи, стандарди, општествени обичаи, па дури и шеми на размислување. Таа не подразбира само приближување кон различни јазици и култури, туку и напор да се преиспита сопствениот културен идентитет. Различните комуникациски искуства овозможуваат да имаме различно разбирање за интеркултурната комуникација. Во интеркултурната комуникација, двете страни треба да ги разберат меѓусебните национални карактеристики, културното потекло, животните обичаи и други поврзани сознанија и да ги третираат различните култури со објективен и инклузивен став. Сепак, нам ни останува да размислиме дали ќе ги прифатиме луѓето кои што нè опкружуваат, а имаат поразлична култура од нашата. Затоа што, интеркултурната комуникација е важна за нас да се спознаеме себеси, да ги познаваме другите, и да го направиме нашиот свет подобро место за живеење. Оттука, можеме да кажеме дека личноста која е способна за интерпретација, аналитичко-критичко разбирање на сопствената и туѓа

култура, способна за интеркултурна комуникација, способна да го види, разбере и прифати односот меѓу различните култури, велиме дека е интеркултурно компетентна личност.

Интеркултурна компетенција – поим и определба

Најпрво, да кажеме дека, образованието претставува општествен процес во кој младите членови на општеството стекнуваат знаења и вештини што се значајни за нивните идни активности во општеството. Воспитно – образовниот систем, од основното училиште до универзитет, постојано треба да создава претпоставки за надминување на политичките, културните, верските и националистичките препреки, кои ги раздвојуваат луѓето. Улогата на воспитувачот, учителот, наставникот во современото училиште станува комплексна, поради новите предизвици и задачи што се појавуваат пред образованието денес. Компетенциите на наставниците се услов за успешно остварување на воспитно – образовните цели. Тие се определени како збир од професионално знаење, вештини, способности, вредности и ставови, кои водат до ефективна дејност во воспитно – образовниот процес. Интеркултурните компетенции се способност за ефективно функционирање низ културите, за размислување и дејствување соодветно, и за комуникација и работа со луѓе од различни културни средини – дома или во странство. Интеркултурните компетентности се драгоцено богатство во сè поглобализираниот свет каде што е подобро да комуницираме со луѓе од различни култури и земји кои биле обликувани од различни вредности, верувања и искуства. Она што треба да го споделуваме на домашно и глобално ниво ја вклучува потребата од: познавање на сопствениот културен идентитет, ефективна комуникација со другите, развивање на знаење, вештини и вредности кои поттикнуваат разбирање, управување во контактот со другите, заедничко решавање на проблеми, работење со други културно - различни луѓе. Така, работата на учителот бара тој да користи широк опсег на вештини за добро да ја извршува својата работа. Успешен учител е оној кој има високи очекувања за развојните потенцијали кај сите ученици, вклучувајќи ги и ранливите групи ученици, но и ученици од различна култура, оној кој има способност да планира и раководи во процесот на учење кај сите ученици, оној што умее да креира стимулативен амбиент за учење кај учениците во училишта, оној што поставува прашања кои го поттикнуваат мисловниот процес кај учениците и оној што знае како да обезбеди повратна евалуација во процесот на учење кај учениците. Колку повеќе поединците имаат позитивни ставови кон културната разновидност, толку повеќе знаење стекнуваат (во меѓувреме ги развиваат потребните вештини) и колку почесто размислуваат за нивните постапки во интеркултурни ситуации, толку е поверојатно дека ќе постигнат повисоко ниво на интеркултурна компетентност.

Интеркултурни компетенции кај учители

Учителот кој поседува интеркултурни компетенции и кој промовира инклузивна средина во училиштата преку културна свест и почит, уште од првиот училишен ден дава позитивен пример за своите ученици. Со сигурност можеме да кажеме дека, ефективната интеркултурна компетентност кај еден учител ги бара следниве атрибути: почитување и ценење на другите култури, светогледи и стилови на комуникација; разбирање на туѓите однесувања културни обичаи и начини на размислување без разлика колку тие можат да изгледаат необично или чудно; способност и подготвеност да се признаат и да се прифатат различни однесувања, идеи на неосудувачки начин, свесност за неговите сопствени предрасуди и однесувања со цел да одговори на културно соодветен начин; љубопитност, флексибилност и подготвеност да се прилагоди и да биде отворен за различни начини на размислување и однесување. Па, како идни учители, зарем понекогаш не си поставуваме прашања: Дали однапред ги судам моите ученици? Како да реагирам кога не разбираам што прават и што зборуваат моите ученици? Дали сум свесен за сопственото културно однесување? Кои правила, обичаи и вредности влијаат на моето размислување? Колку навистина јас ги слушам моите ученици? Дали одговарам на културно – соодветен начин? Оттука, интеркултурните компетенции не се стекнуваат за кус временски период, туку се учат, се развиваат и се надоградуваат цел живот, особено преку култивирање интелектуални ставови и етички вредности, кои им овозможуваат на наставниците јасно да ја согледаат својата моќ и одговорност во општеството. Затоа, разбирањето на различните културни однесувања започнува со знаење - свесност за тоа што ги мотивира луѓето да размислуваат онака како што мислат, и да го прават она што го прават. Треба да признаеме дека очекувањата што ги имаме како учители во училиштата и оние на нашите различни ученици, можеби не секогаш се усогласуваат, бидејќи нашите соодветни верувања и ставови кон семејството, социјалниот живот, работата и образованието се обликувани од нашето соодветно потекло. Културно – одговорната настава бара од наставниците да имаат отворен начин на размислување без осудување. Наставникот треба да ја познава својата култура, но и да изразува подготвеност да запознае други култури, да промовира еднаквост меѓу учениците и да презема различни активности и мерки против секаков вид дискриминација и говор на омраза.

Имено, секој наставник во мултикултурна средина треба да ги поучува учениците да ги почитуваат другите култури исто како својата, да ги поттикнува учениците да стекнат искуство за културните разлики на луѓето, но и за културните универзалии, да ги охрабрува учениците да се отворат едни кон други, да си поставуваат заеднички цели и да се стремат кон нивно остварување, да им помага на учениците да се вклопат и активно да функционираат во мултикултурното општество. Учењето за различни културни ориентации, заедно со тековната саморефлексија, ни овозможува да развиеме интеркултурна компетентност и ефективно културно, одговорно учење. Развивањето на културната компетентност е процес на внатрешен раст и вклучува трансформација во размислувањето; тоа е тековен, високо наградувачки процес. Навистина, искрената и отворена комуникација е клучна и многу релевантна за подучување на различни деца, кои имаат потреба и заслужуваат да бидат добро дојдени, поддржани и слушнати.

Важноста на интеркултурна комуникација и интеркултурна компетенција во мултикултурно општество

Правото на секој поединец да припаѓа на некоја заедница е право што се темели на наследното, на потребата од припадност и идентификација со некој што на соодветен начин е близок. Станува збор за избор на припаѓање во етничка заедница, културна заедница, религиозна заедница, јазична заедница и др. Основа на секое современо општество претставуваат различностите во социјалното живеење. Почитувањето на различностите е потенцијалот за развој на секое современо општество и доведува до раст и развој на поединецот и заедницата, но, од друга страна, и до нивно пропаѓање поради нивно непочитување. Дефинирањето на терминот разновидност, гледан од секој аспект, истакнува една иста цел, дека мултикултурализмот се темели на еднаквоста, признавањето на различностите и толеранцијата меѓу единките. Акцентот е ставен на правото за култура, избегнување и искоренување на стереотипите, како и истакнување на потребата за признание на автентичен идентитет. Прифаќањето на мултикултурализмот во секојдневното живеење обезбедува услови за сигурен и стабилен развој на здраво општество, а разновидноста се темели на толеранцијата на сите членови во општеството. Во ерата на зголемен глобален контакт, треба да научиме како ефективно да комуницираме со личности кои се културолошки различни од нас самите - лица со кои можеме слободно да споделуваме идеи, информации и чувства за да станеме уште поинтеркултурно свесни и компетентни. Компетентноста за интеркултурна комуникација е област на проучување која станува сè порелевантна во сè повеќе мултикултурни заедници во кои живееме. Практично, секој ден се наоѓаме во ситуации кои бараат од нас да комуницираме со личности кои се различни од нас самите. Без разлика дали сме свесни за тоа или не, културата влијае на нашата комуникација. Комуникацијата, мостот што нè поврзува сите нас, служи како камен-темелник на човечката цивилизација. Ги надминува бариерите, обединетите умови и поттикнува напредок. Процесите на глобализација кои ги опфатија сите сфери на светското општествено битие, предизвикуваат главно нови феномени на цивилизацискиот развој. Меѓу нив е и феноменот на мултикултурализмот, кој настанал на пресекот на економските, социополитичките, религиозните и другите односи на земјите, народите, етничките групи во едно општество. Мултикултурното општество не е едноставно коегзистенција на поединци со различно етничко потекло, туку општествен систем во кој етничките општествени структури се гледаат како дел од општествените структури на едно општество. Мултикултурното општество не е хармонично по дефиниција. Брзо станува контроверзен ако најде на различни културни групи, чија положба е отежната од социјалната нееднаквост. Интеркултурното општество може да се дефинира како општество кое ја препознава околината на културната различност и сонува за хармонично општество преку непречена комуникација меѓу различните култури и општество кое ја користи културната различност како извор на креативност за да произведе позитивни резултати. За да се реализира такво општество, потребна ни е умешност и способност за комуникација меѓу различни култури. Мултикултурното општество во кое живееме подразбира постоење на еден континуиран процес на обликување на личноста, определување на нејзиниот идентитет. Разбирањето и почитување на самиот себе, почитувањето на другите околу себе, согледувањето на сопствените ставови, вредности, но и почитувањето на културата, вредностите на другиот, различниот од себе, развојот на т.н. интеркултурна осетливост, започнува уште од најмала возраст, најнапред во семејството, па на организиран начин во предучилишната установа, училиштето. Мултиетничките општества и средини бездруго изискуваат кохезија помеѓу населението на една држава со цел истото да биде прогресивно. Клучот на кохезијата на едно општество е интеркултурната комуникација и интеракција. Засегнатите страни во мултикултурните општества треба постојано да работат на обезбедување нови можности за младите да бидат проактивни во напорите да ги разберат сличностите и разликите на културните заедници со кои кохабитираат. Оттука, образованието се гледа како клучен фактор за креирање и развој на хармонична мултикултурна заедница, клучен фактор за развој на општествениот, социјалниот и

културниот сензибилитет. Низ процесот на образование се овозможува и остварување на загарантираните права и обврски, се овозможува индивидуата да ја осознае и прифати културната разновидност, да воочи, научи различни јазици, различни дијалекти, различни акценти, кои ќе ги сфати како богатство кое вреди да се поседува, да забележи постоење на различни интереси, да воочи сличности и разлики на сопствената култура и културата на други поединци и групи, кај него да се побуди интерес и радозналост за различниот од себе, негово прифаќање, почитување и соработка. Живееме во мултикултурно општество во кое постои разноликост во начинот и квалитетот на живот, општество во кое постојат различни индивидуални и општествени вредности, различни традиции, обичаи, различна оспособеност, подготвеност да се воочат и да се прифатат различните култури. Секоја индивидуа во мултикултурните општества има свои права и одговорности. Неприкосновени се правото на живот, слобода, безбедност, имот, слободна мисла, вероисповед, изразување, гарантирани со низа на законски норми, конвенции и сл. Секое современо општество настојува да ги штити правата на поединецот, неговите граѓански права, кои секој од нас треба да ги ужива, но истовремено и паралелно да се јакне одговорноста за уважување на правата, еднаквите права, еднаквите можности на другиот, различниот од себе.

Заклучок

На крајот, да заклучиме дека комуникацијата игра витална улога во човечкиот живот и нејзината важност не може и не треба да се потцени. Иако, социјалните мрежи, во последниве години, се една од најпопуларните форми на комуникација и дружење меѓу луѓето ширум светот, тие сепак ни служат за дружење, запознавање, повторно поврзување со луѓе со кои сме изгубиле контакт, за рекламирање и за информации. Меѓутоа, начинот на кој комуницираме влијае и е директно поврзан со квалитетот на нашиот живот. Комуникација помага да имаме добри меѓучовечки односи и избалансирана добросостојба. За да развиеме добра комуникација со другите, прво треба да научиме да комуницираме со себе. Интеркултурната комуникација и интеркултурната компетенција се есенцијални за создавање на конструктивни и соработнички односи во мултикултурно општество. Тие овозможуваат подобро разбирање, почитување и интеграција на различни култури, што води до поголема општествена кохезија и напредок. Во светот каде што културите се сè повеќе поврзани, развивањето на овие способности е неопходно за мирна и продуктивна коегзистенција. Често си ги поставуваме прашањата: На кој начин луѓето од различни култури можат меѓусебно да се разберат иако немаат исто културно искуство? Или, кој вид на комуникација му е потребна на плуралистичкото општество која во исто време ќе биде културно различна, но и ќе ги обедини луѓето во создавањето на заеднички цели? Како комуникацијата може да придонесе за создавање на рефлексивно почитување, а не само толеранција кон различноста? Цениме дека одговорите на овие прашања со својата целовитост ќе насликаат еден колоритен мозаик на ефективна интеркултурна комуникација меѓу интеркултурно компетентни индивидуи кои припаѓаат на различни култури и се дел од мултикултурно општествена заедница. Затоа, поседувањето на интеркултурни компетенции кај воспитувачите, учителите, наставниците, би овозможиле полесно препознавање и прифаќање на различностите, како и постојана интеракција со нив. Тие се постигнуваат преку познавање на сопствената, но и културата на другите, односно поседување свест и осет за тоа. Од овде, можеме да заклучиме дека интеркултурните компетенции на наставниците силно влијаат врз обезбедувањето позитивна атмосфера и соработка во училищата. Интеркултурните компетенции на наставниците претставуваат клучен сегмент во градењето на капацитетите на нашето мултикултурно и мултиетничко општество во насока на неговата интеграција. Секако постојано се унапредува и зголемува бројот на интеркултурните компетенции кој во современото мултикултурно општество еден наставник треба да ги има и поседува, сè со цел да одговори на предизвиците на новото време, не занемарувајќи ја и комуникацијата, соработката и интеракцијата во унапредувањето на меѓуетничките релации меѓу учениците. Ете, како што рековме до сега замислете каков би бил животот без комуникација. Важно е да се споделат нечии мисли и чувства за да се живее поцелосен и посреќен живот. Колку повеќе комуницираме, толку помалку страдаме и подобро се чувствуваме за сè наоколу.

КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

- Ацески, И. (2013). *Социологија*. Скопје: Филозофски факултет.
- Жоглев, З. (2002). *Социологија во образование*. Битола: Педагошки факултет.
- Јованова - Митковска, С., & Попеска, Б. (2017). *Интеркултурна сензитивност во предучилишната установа*. Retrieved from UGD Academic Repository : <https://eprints.ugd.edu.mk/18873/1/Intercultural%20sensitivity%20in%20preschool%20institution.pdf>

- Петровски, В., & Мирасчиева, С. (2013). *Мултикултурализам и Интеркултурна комуникација*. Штип: УГД.
- Петровски, В. (2006). *Социологија*. Штип: Педагошки факултет.
- Трајкова - Костовска, Г. (2002). *Социологија за II година на реформирано гимназиско образование*. Скопје: Македонска искра.
- Bennet, M.J. (1993). *Towards Ethnorelativism: A developmental model of intercultural sensitivity*. In R.M. Paige (Ed.) *Education for the intercultural experience*. Yoarmouth, ME: Intercultural Press.
- Drotianko, L., Abysova, M. (2018). *Communication in a globalized multicultural society: ethnic mentality aspect*. Kyiv: National Aviation University